

7.11.2019

Lausuntoyhteenveto: Työryhmän selvitys muiden kuin henkilötietojen vapaan liikkuvuuden esteistä Suomessa

Lausuntopyyntö

Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi oikeusministeriön lausuntopalvelu.fi – palvelussa julkaistulla pyynnöllä (Dnro LVM/1731/03/2018) lausuntoja työryhmän selvityksestä muiden kuin henkilötietojen vapaan liikkuvuuden esteistä Suomessa. Se oli lausuttavissa palvelun kautta 4.9.2019 – 16.10.2019 välisen ajan.

Yleistä lausunnoista

Lausuntoa pyydettiin yhteensä 63:lta taholta. Liikenne- ja viestintäministeriö sai yhteensä 24 lausuntoa. Lausunnon jättivät määräaikaan mennessä maa- ja metsätalousministeriö, oikeusministeriö, puolustusministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Huoltovarmuuskeskus, Ilmatieteen laitos, Liikenne- ja viestintävirasto, Kansallisarkisto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Maahanmuuttovirasto, Maanmittauslaitos, Suojelupoliisi, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Väylävirasto, Verohallinto, SAK ry, Suomen kuntaliitto ry, Teknologiateollisuus ry, CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy sekä Keskuskauppakamari.

Edellä mainituista maa- ja metsätalousministeriö, oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö, Liikenne- ja viestintävirasto, Maahanmuuttovirasto, Verohallinto sekä Väylävirasto ilmoittivat, että heillä ei ole lausuttavaa työryhmän selvityksestä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto ilmoitti, että ei anna asiasta lausuntoa ja SAK ry totesi, että sillä ei ole lausuttavaa selvityksessä todettujen asioiden osalta.

Tämä lausuntoyhteenveto sisältää keskeisimmät huomiot lausunnoista.

Lausuntojen keskeiset huomiot

Selvitys ja esiin tulleet sijaintia koskevat vaatimukset

Yleisesti lausunnonantajat toivat lausunnoissaan esiin, että selvitys on onnistunut ja se antaa kattavan kuvauksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1807 muiden kuin henkilötietojen vapaan liikkuvuuden kehityksestä Euroopan unionissa sisällöstä.

Selvityksessä mainittujen sijaintia koskevien vaatimusten lisäksi lausunnonantajat eivät ole löytäneet muita sijaintia koskevia vaatimuksia miltään hallinnonalalta, kuin mitä selvityksessä tuli ilmi.

Sisäministeriö, Ilmatieteen laitos sekä Teknologiateollisuus ry pitivät löytyneitä sijaintia koskevia rajoituksia selvityksen mukaisesti perusteltuina, sillä EU-oikeuden mukaiset edellytykset vedota yleiseen järjestykseen ja

Id Versionumero

turvallisuuteen täyttyvät, ja lausuivat, että selvityksessä oli päädytty oikeaan lopputulokseen. Keskuskauppakamari toivoo kuitenkin, että kriteereihin, joiden perusteella mahdollisten sijaintirajoitusten asianmukaisuutta arvioidaan, kiinnitettäisiin erityistä huomiota.

Selvitystä olisi Kansallisarkiston ja CSC:n mielestä syytä laajentaa siten, että se koskisi kaikkia hallinnonaloja ministeriöittäin, eikä vain niitä, jotka ovat olleet työryhmässä mukana. Teknologiateollisuus ry taas kiinnittää huomiota siihen, että selvityksen kuvailulehdellä on perustelematta todettu, että hallintoa koskeva kartoitus ei sisältänyt valtiovarainministeriön alaista julkishallinnon tietopolitiikkaa koskevaa sääntelyä tai ohjeistusta. Tältä alueelta olisi Teknologiateollisuuden mukaan tarpeellista tehdä vastaava selvitys.

Huoltovarmuuskeskus totesi pitävänsä hyvänä sitä, että selvityksessä on annettu asianmukaista painoarvoa kansallisen turvallisuuden vaatimuksille.

Yhteentoimivuuden haasteisiin kiinnitettiin lausunnoissa huomiota.

Usean lausunnonantajan mielestä on tärkeää edistää asetuksella vapaata liikkuvuutta. CSC:n mukaan datan liikkuvuus kulminoituu viime kädessä yhteentoimivuuteen, jonka tulee toteutua kaikilla tasoilla.

Kuntaliitto kiinnittää huomiota tiedonhallintalain täytäntöönpanon yhteydessä esille nousseisiin yhteentoimivuuden haasteisiin. Kansallisen tason ratkaisut yhteentoimivuuden aikaansaamiseksi tiedon hyödynnettävyyden kannalta tulee kyetä toteuttamaan EU:n asettamien tavoitteiden aikaansaamiseksi. Kuntaliitto korostaa, että organisaatioiden ja toiminnan yhteentoimivuus edellyttää säädöstason selkeää yhteentoimivuutta.

Valtiovarainministeriö korostaa myös, että on erittäin tärkeää yhteensovittaa kyseessä olevan EU-asetuksen toimeenpano 1.1.2020 voimaan tulevan tiedonhallintalain (906/2019) toimeenpanon kanssa.

Soveltamisala

Yleisesti lausunnoissa toivottiin ohjeistusta asetuksen soveltamisesta.

Useat lausunnonantajat (6) nostivat esiin, että asetukseen liittyen sen soveltamisala ei ole selvä, eikä sitä oltu selvityksessäkään määritelty tarkasti. Valtiovarainministeriö toteaa lisäksi asetuksen käytännön soveltamisen haasteena olevan sen, että asetuksen yleistä soveltamisalaa ei ole selvityksessä avattu ymmärtämistä lisäävästi esimerkiksi käytännön esimerkkien kautta ja toivoo käytäntöjä yhdistävää soveltamisohjetta.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan selvityksessä ei ole avattu, millä perusteella selvityksessä mainittujen sijaintia koskevan vaatimuksen sisältävien säännösten on katsottu kuuluvan asetuksen soveltamisalaan, sillä säännöksissä on pääosin kyse tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan henkilöön liittyvistä henkilötiedoista. Sisäministeriö esittääkin, että selvityksessä löydettyjen kolmen sijaintia koskevan vaatimuksen osalta olisi

arvioitava, kuuluvatko nämä säännökset asetuksen soveltamisalaan vai onko niissä kuitenkin kyse henkilötietojen liikkumisesta, jolloin ne eivät kuuluisi asetuksen soveltamisalaan.

Maanmittauslaitos toi ilmi, että yhdistelmätietojen osalta soveltaminen on epäselvää. Maanmittauslaitos huomauttaa myös, että asetusta ei sovelleta toimintaan, joka ei kuulu unionin toimivaltaan, kuten esimerkiksi kansalliseen turvallisuuteen liittyvään toimintaan. Maanmittauslaitos nostaa edelleen esiin, että jos tietojoukko sisältää sekä henkilötietoja että muita kuin henkilötietoja, tässä tarkoitettua asetusta sovelletaan muita kuin henkilötietoja koskevaan tietojoukon osaan. Jos kuitenkin tietojoukossa olevan henkilötiedot ja muut kuin henkilötiedot liittyvät erottamattomasti toisiinsa, EU:n yleisestä tietosuoja-asetuksesta johtuvia tietosuoja koskevia oikeuksia ja velvollisuuksia sovelletaan täysimääräisesti koko yhdistelmätietojoukkoon. Maanmittauslaitos katsoo, että tämä tarkoittanee, että asetuksen soveltamisala voi de facto muodostua melko kapeaksi. Tulkintaongelmien välttämiseksi Maanmittauslaitos tuo esiin, että on tärkeää, että Euroopan unionissa ja kansallisesti ohjeistetaan, kumpaa asetusta sovelletaan missäkin tilanteessa.

Yhdistelmätietojen osalta Kansallisarkisto pitää hyvänä, että tietosuoja-asetuksen soveltamista ei rajoiteta. Kansallisarkisto huomauttaa myös, että käytännössä soveltamisala jää kuitenkin rajatuksi, sillä henkilötiedon laajan määritelmän vuoksi henkilötiedon erottelu muusta tiedosta on usein mahdotonta tai vähintään hyvin haastavaa, sillä lähes kaikki tieto on yhdistettävissä johonkin henkilöön.

Käsitteiden määrittely

Useissa (6) lausunnoissa tuotiin esiin, että asetukseen liittyen käsitteiden määrittely ei ole selvää, eikä sitä oltu selvityksessäkään tehty.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota erityisesti henkilötiedon määritelmään. CSC nosti esiin, että on aiheellista kiinnittää huomiota siihen, missä menee henkilötiedon ja muun kuin henkilötiedon raja. Myös tietosuojavaaltuutettu totesi henkilötiedon määritelmän kaipaavan tarkennusta erityisesti osana yhdistelmätietojoukkoja. Myös sisäministeriön lausunnossa oli kiinnitetty huomiota siihen, onko vaatimuksia sisältäneiden säännösten mukaiset muut kuin henkilötiedot erotettavissa henkilötiedoista ja onko näissä säännöksissä kuitenkin kyse henkilötiedoista.

Tietosuojavaaltuutetun toimisto toteaa, että käsite ”yhdistelmätietojoukko” kattaa sellaisia aineistoja, jotka käsittelevät myös henkilötietoja. Tietosuojavaaltuutetun toimisto kiinnittääkin huomiota siihen, että selvityksellä on näin ollen merkitystä myös henkilötietojen suojan suhteen. Tietosuojavaaltuutetun toimisto pitää tärkeänä, että henkilötiedon käsite ymmärretään asiassa riittävän laajasti, eikä kansallisessa arvioinnissa poikettaisi esimerkiksi tietosuoja-asetuksen (2016/679) 4 artiklaan perustuvasta määritelmästä.

Maanmittauslaitos toi myös esiin, että selvityksessä ei ole määritelty yleistä turvallisuutta.

Annettujen lausuntojen keskeinen sisältö lausunnonantajittain

Puolustusministeriö tuo lausunnossaan esiin, että julkisten toimijoiden hallussa olevan digitaalisen tiedon vapaan liikkuvuuden turvaaminen on tärkeää toteuttaa niin, ettei turvallisuus vaarannu. Puolustusministeriö toteaa, että jos sijaintia koskevat vaatimukset voidaan perustella yleisellä turvallisuudella, niitä voi asettaa asetuksen soveltamisalaan kuuluvissa tilanteissa.

Puolustusministeriö nostaa edelleen esiin, että sijaintia koskevien vaatimusten mahdollisessa poistamisessa tulee huomioida viranomaisten tietoaineistojen yhdistämiseen liittyvät riskit. Myös muiden kuin maanpuolustuksen alaan kuuluvien viranomaisten julkisten tietoaineistojen yhdistäminen saattaa aiheuttaa tiedon kasaantumisen kautta turvallisuusriskin erityisesti kriittiseen infrastruktuuriin ja muihin paikkatietoaineistoihin liittyen.

Sisäministeriö toteaa, että sen hallinnonalalta löytyi selvityksessä kolme sijaintia koskevaa vaatimusta. Ne kaikki liittyvät henkilö- ja matkustamisasiakirjoihin ja ne kuuluvat osittain asetuksen soveltamisalaan. Sijaintia koskevat vaatimukset sisältyvät passilakiin (671/2006), henkilökorttilakiin (663/2016) sekä ulkomaalaislakiin (301/2004). Sisäministeriö korostaa, että perustuslaki- ja hallintovaliokunta ovat arvioineet näiden kolmen sääntelyn tarpeellisuutta ja EU-oikeudellista perusteltavuutta. On katsottu, että EU-oikeuden mukaiset edellytykset vedota yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen täyttyvät.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan selvityksessä ei ole kuitenkaan avattu, millä perusteella näiden selvityksessä mainittujen säännösten on katsottu kuuluvan asetuksen soveltamisalaan, vaikka säännöksissä on pääosin kyse tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan henkilöön liittyvistä tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 4 artiklan 1 kohdan mukaisista henkilötiedoista.

Sisäministeriö esittää arvioitavaksi, ovatko näiden säännösten mukaiset muut kuin henkilötiedot erotettavissa henkilötiedoista ja onko näissä säännöksissä kuitenkin kyse henkilötietojen liikkumisesta, jolloin ne eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan.

Jos säännösten kuitenkin katsotaan kuuluvan asetuksen soveltamisalaan, sisäministeriö katsoo sijaintia koskevien vaatimusten olevan passien ja henkilökorttien sekä matkustuslupien osalta perusteltuja, sillä EU-oikeuden mukaiset edellytykset vedota yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen täyttyvät.

Sisäministeriö nostaa vielä esiin, että jatkossa keskeistä on se, että jäsenvaltioiden on tiedotettava komissiolle säädösehdotuksista, joilla otetaan käyttöön uusi tietojen sijaintia koskeva vaatimus tai tehdään muutoksia voimassa olevaan tietojen sijaintia koskevaan vaatimukseen noudattaen direktiivin (EU) 2015/1535 5,6 ja 7 artiklassa vahvistettuja menettelyjä.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että selvitys on huolella laadittu ja se antaa kattavan kuvauksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1807 muiden kuin henkilötietojen vapaan liikkuvuuden kehyksestä Euroopan unionissa sisällöstä. Selvityksen sisältöön sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ollut mitään lisättävää tai huomautettavaa.

Valtiovarainministeriö pitää hyvänä, että asetuksen soveltamisen tueksi on laadittu selvitys ja tuo esiin, että se ei ole selvitykseen liittyen laatinut työryhmän työhön liittynyttä kartoitusta siitä, onko hallinnonalan voimassa olevassa lainsäädännössä tiedon sijaintirajoituksia koskevia vaatimuksia ja kuinka tiedonsijaintirajoitusten poistaminen tai pysyttäminen vaikuttaisivat hallinnonalan toimintaan. Valtiovarainministeriö täydentää lausunnossaan tältä osin työryhmän työssä esitettyä.

Valtiovarainministeriö näkee erittäin tärkeänä kyseessä olevan EU-asetuksen toimeenpanon yhteensovittamisen 1.1.2020 voimaan tulevan tiedonhallintalain (906/2019) toimeenpanon kanssa.

Valtiovarainministeriö toteaa kuten selvityksessä, että asetuksessa ei ole yksityiskohtaisesti määritelty kaikkia niitä keskeisiä käsitteitä, jotka liittyvät selvityksessä keskeisesti käsiteltävien kumoamis- ja ilmoitusvelvollisuuksien soveltamiseen. Valtiovarainministeriö toteaa lisäksi asetuksen käytännön soveltamisen haasteena olevan sen, että asetuksen yleistä soveltamisalaa ei ole selvityksessä avattu ymmärtämistä lisäävästi esimerkiksi käytännön esimerkkien kautta. Valtiovarainministeriö toteaa kuitenkin, että sen näkemyksen mukaan puhtaasti viranomaisen omaan toimintaan liittyvä sähköinen tieto, jota ei tarjota palveluna käyttäjälle, ei miltään osin kuuluisi asetuksen soveltamisalaan. Tällaisen tiedon kanssa voitaisiin siis toimia nykykäytännön mukaisesti, eli tapauskohtaisesti sijaintivaatimusta harkiten. Valtiovarainministeriö toivookin käytäntöjä yhdistävää soveltamisohjetta.

Valtiovarainministeriö yhtyy selvityksessä esiin tuotuun kantaan, että perusrekisterien käytettävyys on pystyttävä varmistamaan myös poikkeusoloissa. Myös julkishallinnolle ja yrityksille tulisi olla mahdollista asettaa velvoite tallentaa kopio Suomen rajojen ulkopuolella säilytettävästä sotilaallisen maanpuolustuksen tarvitsemasta tiedosta siten, että kansainvälisten tietoliikenneyhteyksien katketessa tieto olisi käytettävissä. VM esittää omana näkemyksenään, että ko. EU-asetus asettaa laajasti tulkittuna haasteen ICT-palveluiden kustannustehokkuuden kehittämisessä.

Yhteenvetona valtiovarainministeriö esittää, että LVM:n johdolla jatkettaisiin selvityksen täydentämistä erityisesti soveltamisalaa selventävien tulkintojen ja menettelyjen varmistamiseksi. Erityisesti täsmennystä tarvitaan yleisen turvallisuuden perusteella asetettavien sijaintivaatimusten tulkinnassa.

Valtiovarainministeriöllä on valmistelussa rahoitusalan varautumiseen liittyvä lainsäädäntöhanke, johon sisältyviä näkemyksiä he esittävät lausunnossaan.

Huoltovarmuuskeskus toteaa suhtautuvansa myönteisesti siihen, että selvityksessä on annettu asianmukaista painoarvoa kansallisen turvallisuuden vaatimuksille. Huoltovarmuuskeskus toteaa edelleen, että kansallinen turvallisuus edellyttää, että Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1807 turvallisuuspoikkeusta ei sovelleta kansallisesti suppeammin, kuin mihin asetus antaa mahdollisuuden.

Ilmatieteen laitoksen näkemyksen mukaan selvityksessä on Ilmatieteen laitoksen osalta päädytty oikeaan lopputulokseen, kun siinä on todettu, että liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalta ei löytenyt asetuksessa tarkoitettuja sijaintia koskevia vaatimuksia.

Kansallisarkisto toteaa lausuntonaan, että selvityksen mukaisesti suuri osa sen säilyttämistä tiedoista jää asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle, sillä ne ovat viranomaisten välistä toimintaa, johon ei liity yksityisille osapuolille liittyviä korvauksia.

Yhdistelmä tietojen osalta Kansallisarkisto pitää hyvänä, että tietosuojasetuksen soveltamista ei rajoiteta. Kansallisarkisto huomauttaa, että käytännössä soveltamisala jää kuitenkin rajatuksi, sillä henkilötiedon laajan määritelmän vuoksi henkilötiedon erottelu muusta tiedosta on usein mahdotonta tai vähintään hyvin haastavaa, sillä lähes kaikki tieto on yhdistettävissä johonkin henkilöön.

Kansallisarkisto painottaa, että sen mielestä yleisen kansallisen turvallisuuden, varautumisen ja kulttuuriperinnän säilymisen kannalta ehdottoman tärkeää, että keskeisen asiakirjallisen kulttuuriperinnön sijainti on Suomessa, vaikka komissio onkin katsonut, että koko valtion arkistoa koskeva sijaintia koskeva vaatimus on luultavasti liian laaja. Selvitystä olisi Kansallisarkiston mielestä myös syytä laajentaa siten, että se koskisi kaikkia hallinnonaloja ministeriöittäin, eikä vain niitä, jotka ovat olleet työryhmässä mukana.

Maanmittauslaitos toteaa, että sen tiedossa ei ole muita Maanmittauslaitoksen toimivaltaan kuuluviin asioihin liittyviä lakiin tai asetukseen perustuvia vaatimuksia tietojen sijainnista.

Maanmittauslaitos tuo esille, että sijaintia koskevia vaatimuksia on mahdollista asettaa muun muassa sen Paikkatietokeskuksen Puolustusvoimille kansalliseen turvallisuuteen liittyvien tehtävien suorittamisen yhteydessä. Selvityksessä on todettu, että kysymyksessä olevaa asetusta ei sovelleta toimintaan, joka ei kuulu unionin toimivaltaan, kuten esimerkiksi kansalliseen turvallisuuteen liittyvään toimintaan. Maanmittauslaitos toteaa, että näin ollen tietojen sijaintia koskevia vaatimuksia on mahdollista asettaa muun muassa näiden tehtävien suorittamisen yhteydessä.

Maanmittauslaitos katsoo, että olisi tärkeää kyetä varmistamaan Maanmittauslaitoksen pitämien kaltaisten perusrekistereiden tietojen saatavuus myös poikkeusoloissa. Maanmittauslaitos tuo esiin, että yleisesti on pidetty tietojen saatavuuden varmistamiseksi tarkoituksenmukaisena, että perusrekistereiden tiedot sijaitsevat fyysisesti Suomessa.

Perusrekistereihin liittyen tilanne lienee kuitenkin se, että kysymyksessä ei ole kansalliseen turvallisuuteen liittyvä toiminta. Maanmittauslaitoksen mukaan olisikin syytä analysoida kansallisesti, olisiko perusrekistereiden pitämisen kannalta tarpeellista tietojen sijaintia koskevia vaatimuksia mahdollista perustella edellä esitetysti yleiseen turvallisuuteen liittyvillä näkökohdilla. Maanmittauslaitoksen nostaa esiin, että on kuitenkin huomioitava, että julkisen sektorin sisällä tapahtuva tietojen käsittely ei kuulu tässä tarkoitettun asetuksen soveltamisalaan.

Maanmittauslaitos nostaa edelleen esiin, että jos tietojoukko sisältää sekä henkilötietoja että muita kuin henkilötietoja, tässä tarkoitettua asetusta sovelletaan muita kuin henkilötietoja koskevaan tietojoukon osaan. Jos kuitenkin tietojoukossa olevan henkilötiedot ja muut kuin henkilötiedot liittyvät erottamattomasti toisiinsa, EU:n yleisestä tietosuojaa-asetuksesta johtuvia tietosuojaa koskevia oikeuksia ja velvollisuuksia sovelletaan täysimääräisesti koko yhdistelmä-tietojoukkoon. Maanmittauslaitos katsoo, että tämä tarkoittanee, että asetuksen soveltamisala voi muodostua melko kapeaksi. Tulkintaongelmien välttämiseksi Maanmittauslaitos tuo esiin, että on tärkeää, että Euroopan unionissa ja kansallisesti ohjeistetaan, kumpaa asetusta sovelletaan missäkin tilanteessa.

Maanmittauslaitos tuo esiin, että lausunnon kohteena olevassa selvityksessä on lausuttu, että yleistä turvallisuutta ei ole määritelty asetuksessa. Maanmittauslaitos lausuu myös, että kansallisessa tietoturvastrategiassa tai pakottavassa lainsäädännössä olisi syytä linjata tietojen sijaintia koskevat vaatimukset, joihin ei nykyisellään oteta tarkkaan kantaa.

Suojelupoliisi nostaa esiin, että selvitys kattoi vain asetuksen alaan kuuluvat sijaintia koskevat vaatimukset, eikä siis niitä vaatimuksia, joiden on selvitystyössä katsottu kuuluvan kansallisen turvallisuuden alaan. Ainoastaan sisäministeriön hallinnonalalla oli näitä asetuksessa tarkoitettuja sijaintia koskevia vaatimuksia ja näiden vaatimusten katsottiin mahtuvan yleisen turvallisuuden poikkeussäännöksen soveltamisalaan.

Suojelupoliisilla ei ollut huomautettavaa työryhmän selvitykseen tai lausunnossaan esiin nostamiinsa asioihin.

Tietosuojavaltuutetun toimisto toteaa, että selvityksessä ja sen taustalla olevassa muussa aineistossa on hyvin kuvattu, miten kyseessä olevalla asetuksella pyritään välttämään henkilötietojen käsittelyä.

Tietosuojavaltuutetun toimisto toteaa, että selvityksessä on kuitenkin tuotu esiin käsite ”yhdistelmä-tietojoukko”, joka kattaa sellaisia aineistoja, jotka käsittelevät myös henkilötietoja. Tietosuojavaltuutetun toimisto kiinnittääkin huomiota siihen, että selvityksellä on näin ollen merkitystä myös henkilötietojen suojan suhteen. Tietosuojavaltuutetun toimisto pitää jatkotyön kannalta tärkeänä sen varmistamista, että henkilötiedon käsite ymmärretään asiassa riittävän laajasti, eikä kansallisessa arvioinnissa poikettaisi esimerkiksi Euroopan tietosuojaneuvoston hyväksymästä, tietosuojaa-asetuksen (2016/679) 4 artiklaan perustuvasta määritelmästä.

Tietosuojavaltuutetun toimisto tuo vielä esiin, että myös tyypillinen tietosuojakysymys on anonymisointiin liittyvät ongelmat, kuten anonymisoinnin tehokkuus ja pysyvyys.

Teknologiateollisuus ry pitää tärkeänä, että EU:n asetuksella edistetään muiden kuin henkilötietojen vapaata liikkuvuutta, veloitetaan jäsenvaltioita kumoamaan perusteettomia rajoituksia ja edellytetään ilmoittamista komissiolle, jos rajoituksia vapaalle liikkuvuudelle ollaan luomassa.

Teknologiateollisuus ry tukee selvitystä ja pitää sisäministeriön hallinnonalalta todettuja sijaintirajoituksia yleisen turvallisuuden kannalta perusteltuina komissiolle ilmoitettavina rajoituksina.

Teknologiateollisuus ry huomauttaa, että selvityksen kuvailulehdellä on perustelematta todettu, että hallintoa koskeva kartoitus ei sisältänyt VM:n alaista julkishallinnon tietopolitiikkaa koskevaa sääntelyä tai ohjeistusta. Tältä alueelta olisi Teknologiateollisuuden mukaan tarpeellista tehdä vastaava selvitys.

Suomen Kuntaliitto ry pitää tärkeänä, että EU-asetuksella pyritään mahdollistamaan tiedon hyödynnettävyyttä ja täten luomaan liiketoimintamalleja niin kansallisella tasolla kuin EU:n talousalueellakin.

Kuntaliitto kiinnittää huomiota tiedonhallintalain täytäntöönpanon yhteydessä esille nousseisiin yhteentoimivuuden haasteisiin. Kansallisen tason ratkaisut yhteentoimivuuden aikaansaamiseksi tiedon hyödynnettävyyden kannalta tulee kyetä toteuttamaan EU:n asettamien tavoitteiden aikaansaamiseksi. Organisaatioiden ja toiminnan yhteentoimivuus edellyttää säädöstason selkeää yhteentoimivuutta.

Kuntaliitto pitää hyvänä, että tietoon ja toimintaan liittyvät kriteerit on selvityksessä tuotu esille ja että olemassa olevat tietolupakäytänteet on tunnistettu epäsuoriksi sijaintia koskeviksi vaatimuksiksi. Kuntaliitto pitää edelleen hyvänä, että asetusta ei sovelleta, kun tietyt ennalta tunnistetut edellytykset täyttyvät tai julkishallinnon keskitettyjen tietotekniikkayksiköitten kohdalla.

CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy painottaa lausunnossaan, että on erittäin tärkeää pyrkiä rakentamaan suotuisa toimintaympäristö datan käytölle ja liikkuvuudelle. CSC pitää olemassa olevan sääntelyn kriittistä tarkastelua ja tarvittaessa purkamista aiheellisena ja tukee asetuksen vaatimusta siitä, että jäsenvaltioiden on poistettava perusteettomat sijaintia koskevat vaatimukset sähköisessä muodossa olevalle muulle kuin henkilötiedolle. CSC:n tuo esiin, että kaikki ministeriöt eivät ole osallistuneet selvityksen laatimiseen, ja on tärkeää, että kaikki muut mahdolliset lainsäädännön esteet eri sektoreilla selvitetään.

CSC nostaa esiin, että on pidettävä huoli, että jäsenvaltiot todella poistavat perusteettomat sijaintia koskevat vaatimukset. Suomen tulisi ottaa tässä proaktiivinen rooli ja vaatia komissiota valvomaan asetuksen toteutumista, mikäli näin ei ole muuten tapahtumassa.

CSC:n mukaan on aiheellista kiinnittää huomiota siihen, missä menee henkilötiedon ja muun kuin henkilötiedon raja. Esimerkkinä CSC nostaa esiin genomitiedot. Puhdas genomitieto on selvästi henkilötieto, mutta osa sen johdelmista voi olla syytä tulkita muuksi kuin henkilötiedoksi. Anonymisoitu genomitieto ei välttämättä ole enää henkilötietoa, etenkin kun se on aggregoitu tilastotiedoksi. CSC:n mukaan suomalaisten genomitietojen pitäminen Suomen rajojen sisällä on perusteltua, mutta tutkimustulokset ja tilastolliset analyysit ovat muuta kuin henkilötietoa, eikä niiden sijaintia ole siksi syytä rajoittaa.

Genomitiedon lisäksi CSC painottaa, että osana terveydenhuoltoa otettavat kuvat voivat olla henkilötietoa, jos sen mukana välitetään riittävästi tunnistetietoa. Kuvista on kuitenkin erotettavissa henkilötiedot, jolloin kuvat voidaan välittää anonyyminä kuvamateriaalina. Tällöin tämän tyyppisen tiedon siirtämistä ei tulisi CSC:n mukaan rajoittaa, sillä kyse ei ole henkilötiedoista. Tietojen liikkuvuus on välttämätön uusien hoito- ja diagnoosimuotojen kehittämiseksi.

CSC haluaa tuoda esille, että on ensiarvoisen tärkeää ymmärtää, että pelkkä datan sijaintirajoitusten purkaminen ei ole riittävää datavetoiselle taloudelle suotuisten olosuhteiden rakentamiselle. Datan liikkuvuus kulminoituu viime kädessä yhteentoimivuuteen, jonka tulee toteutua kaikilla tasoilla.

Keskuskauppakamari tuo esille, että datan vapaa liikkuvuus on yksi tärkeimmistä ehdoista toimivalle datataloudelle. Keskuskauppakamari pitää erityisen tärkeänä, että pienet ja keskisuuret yritykset pääsisivät mukaan datamarkkinoille.

Keskuskauppakamari tuo esiin, että tulevaa lainsäädäntöä neuvoteltaessa ja myöhemmin täytäntöön pantaessa tulisi pyrkiä kohti riittävän joustavaa lainsäädännöllistä kehystä. Keskuskauppakamari toivoo myös, että kriteereihin, joiden perusteella mahdollisten sijaintirajoitusten asianmukaisuutta arvioidaan, kiinnitettäisiin erityistä huomiota.